

Základní škola a mateřská škola Bohdalov

Bohdalov 205, 592 13 Bohdalov

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

1 Úvod

1.1 Účel programu

Program proti šikanování je součástí preventivního systému školy a navazuje na další školní dokumenty, zejména Minimální preventivní program, Krizový plán školy, Školní řád a činnost školního poradenského pracoviště

Cílem programu je vytvářet a rozvíjet bezpečné, respektující a spolupracující prostředí, ve kterém se všichni žáci cítí bezpečně a které podporuje zdravé mezilidské vztahy. Program směřuje k předcházení všech forem šikany a rizikového chování, k včasnému rozpoznání varovných signálů šikanování a k nastavení účinných postupů při řešení vzniklých situací.

Základním předpokladem prevence šikanování je systematické budování pozitivních vztahů mezi žáky navzájem i mezi žáky a pedagogickými pracovníky, rozvoj vzájemného respektu, tolerance, odpovědnosti a otevřené komunikace.

1.2 Legislativní východiska

Program proti šikanování vychází z platných právních předpisů a metodických dokumentů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, zejména z:

- zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT-21149/2016),
- Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28, včetně aktuálních tematických příloh,
- vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zejména ve vztahu k povinnosti přezkazit nebo oznámit vybrané trestné činy,

- Metodického doporučení MŠMT ke spolupráci škol a školských zařízení s Policií České republiky při preventivních aktivitách a při vyšetřování protiprávních činů dětí a trestných činů páchaných na dětech, č. j. MSMT-6167/2025-1.

V souladu s § 29 školského zákona je škola povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a činnostech s ním souvisejících, vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a předcházet vzniku rizikového chování. Škola proto věnuje prevenci šikanování systematickou pozornost a vytváří podmínky pro včasné zachycení a řešení všech projevů šikany.

Každý pedagogický pracovník je povinen aktivně předcházet šikanování, všimnout si jeho možných projevů, neprodleně reagovat na zjištěné skutečnosti a poskytnout potřebnou podporu a ochranu žákům, kteří se mohou stát obětí šikany. V případě závažných forem šikanování škola spolupracuje se zákonnými zástupci, školskými poradenskými zařízeními, orgánem sociálně-právní ochrany dětí, případně dalšími institucemi.

Šikanování je závažnou formou rizikového chování, která může v některých případech naplňovat skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu. Proto je nezbytné věnovat pozornost nejen jeho řešení, ale především jeho účinné prevenci.

1.3 Odpovědné osoby

- ředitelka školy,
- školní metodik prevence,
- výchovný poradce,
- třídní učitelé,
- ostatní pedagogičtí pracovníci.

Školní poradenské pracoviště je tvořeno ředitelkou školy, školním metodikem prevence a výchovným poradcem. Koordinuje preventivní aktivity školy, podílí se na řešení případů šikanování a vyhodnocuje účinnost přijatých opatření.

Prevenci a řešení šikany koordinuje školní metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem, vedením školy, třídními učiteli a ostatními pedagogickými pracovníky. Podle povahy a závažnosti případu mohou být do řešení zapojeny také další odborné osoby nebo instituce.

2 Charakteristika pojmu šikana

2.1 Co je šikana

Šikana je závažná forma rizikového chování, která spočívá v úmyslném ubližování jedinci nebo skupině osob. Jedná se o agresivní chování, jehož cílem je fyzicky, psychicky nebo sociálně poškodit oběť, ohrozit ji, zastrašit nebo ponížit. Šikana se zpravidla vyznačuje nerovnováhou sil mezi agresorem a obětí, kdy se oběť neumí nebo nemůže účinně bránit.

Za typické znaky šikany jsou považovány:

- záměrné ubližování,
- opakovanost nebo dlouhodobost útoků,

- nerovnováha sil mezi agresorem a obětí.

Šikana nemusí mít vždy podobu otevřeného fyzického násilí. Často probíhá skrytě a její odhalení může být obtížné. Oběti šikany se mnohdy bojí svěřit, mají obavy z odvety nebo pochybují, že jim bude poskytnuta účinná pomoc.

Jednotlivý konflikt, jednorázová agrese nebo nevhodný projev nemusí sám o sobě naplňovat znaky šikany. Vždy se posuzuje záměr ubližovat, vývoj a opakování jednání, nerovnováha sil a celkový kontext vztahů ve skupině.

2.2 Formy šikany

Šikana může mít podobu přímou, nepřímou nebo elektronickou.

Přímá šikana

Přímá šikana představuje otevřené útoky vedené přímo vůči oběti. Může mít formu:

Fyzickou

- bití, kopání, strkání,
- plivání,
- fyzické napadání,
- ničení nebo poškozování osobních věcí,
- krádeže,
- sexuálně motivované fyzické útoky nebo nátlak.

Verbální

- nadávky,
- urážky,
- zesměšňování,
- ponižování,
- vyhrožování,
- manipulativní a násilné příkazy,
- sexuálně laděné urážky, narážky, vyhrožování nebo nátlak.

Neverbální

- urážlivá gesta,
- výsměšné pohledy,
- zastrašující mimika nebo řeč těla,
- demonstrativní odmítání či ponižování.

Nepřímá šikana

Nepřímá šikana je zaměřena především na psychické a sociální poškozování oběti. Jejím cílem je narušit postavení oběti ve skupině, poškodit její vztahy nebo vyvolat pocity osamělosti a bezmoci.

Mezi **nejčastější projevy** patří:

- pomluvy a lži,
- záměrné ignorování,
- vylučování z kolektivu,

- manipulace vztahů mezi spolužáky,
- záměrné poškozování pověsti,
- ponižování před ostatními,
- sociální izolace.

Kyberšikana

Kyberšikana je forma šikany realizovaná prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Může probíhat prostřednictvím mobilních telefonů, sociálních sítí, e-mailů, online her nebo komunikačních aplikací.

Mezi projevy kyberšikany patří zejména:

- zasilání urážlivých nebo výhružných zpráv,
- zveřejňování ponižujících fotografií nebo videí,
- vytváření falešných profilů,
- šíření pomluv a nepravdivých informací,
- zneužívání sociálních sítí a skupinových chatů,
- zveřejňování osobních údajů bez souhlasu oběti.

Kyberšikana se často vyskytuje současně s přímou nebo nepřímou šikanou a vzhledem k dosahu digitálních technologií může mít na oběť velmi závažné dopady.

2.3 Přímé a nepřímé znaky šikany

Pedagogičtí pracovníci věnují zvýšenou pozornost signálům, které mohou naznačovat výskyt šikany.

Přímé znaky šikany

- nadávky a urážení,
- zesměšňování,
- vyhrožování,
- urážlivá gesta,
- fyzické útoky,
- plivání,
- kopání nebo bití,
- ničení osobních věcí.

Nepřímé znaky šikany

- záměrná izolace žáka,
- odmítání spolupráce s určitou osobou,
- šíření pomluv,
- zhoršování postavení žáka ve třídě,
- sociální vyloučení,
- psychické a emocionální utrpení oběti,
- žák je o přestávkách často sám, vyhledává blízkost dospělých nebo působí nejistě a ustrašeně,
- dochází k náhlému zhoršení prospěchu, soustředění nebo docházky, případně k neochotě chodit do školy,
- žák má opakovaně poškozené nebo chybějící věci, nevysvětlené oděrky či zranění,

- objevují se výrazné změny nálady, smutek, uzavřenost, poruchy spánku nebo jiné známky psychické zátěže.

2.4 Stádia šikanování

Podle Koláře (2011) prochází šikanování zpravidla pěti stadii:

1. stadium – Zrod ostrakismu

Jednotlivec je vyčleňován na okraj kolektivu, bývá neoblíbený, odmítaný, zesměšňovaný nebo terčem pomluv.

2. stadium – Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

K psychickým útokům se přidávají nadávky, výhrůžky a první projevy fyzické agrese.

3. stadium – Vytvoření jádra agresorů

Vzniká skupina agresorů, která systematicky vyhledává a napadá vybranou oběť.

4. stadium – Přijetí norem agresorů většinou skupiny

Šikana se stává běžnou součástí života kolektivu. Většina členů třídy přebírá postoje agresorů nebo jejich jednání toleruje.

5. stadium – Dokonalá šikana (totalita)

Šikanování se stává normou skupiny. Dochází k výraznému rozdělení rolí na agresory a oběti a situace vyžaduje odborný zásah.

2.5 Zvláštnosti psychické šikany

Psychická šikana bývá méně nápadná než fyzické násilí, avšak její dopady mohou být stejně závažné nebo i závažnější. Projevuje se zejména urážením, ponižováním, manipulací, izolací a ničením sociálních vztahů oběti. Vzhledem ke své skrytosti bývá často odhalena až v pokročilejších stadiích.

2.6 Šikana zaměřená na pedagogického pracovníka

Program se vztahuje také na šikanu namířenou žákem nebo skupinou žáků vůči pedagogickému pracovníkovi. Pedagog má právo na okamžitou podporu vedení školy; situace nesmí být bagatelizována ani vykládána jako osobní selhání pedagoga. Při bezprostředním ohrožení se nejprve zajistí bezpečí pedagoga a žáků, přivolá se pomoc dalšího pracovníka a informuje se vedení školy. Následně se posoudí vztahy ve třídě, nastaví intervence pro kolektiv a podle závažnosti se zapojí zákonní zástupci a externí odborníci.

3 Charakteristika školy a rizikových míst

Základní škola a mateřská škola Bohdalov je úplná základní škola poskytující vzdělávání žákům 1. až 9. ročníku. Součástí školy je školní družina a školní jídelna.

Z hlediska prevence šikanování škola průběžně monitoruje prostředí školy a vytipovává místa, která mohou představovat zvýšené riziko výskytu nežádoucího chování.

Mezi sledovaná riziková místa patří zejména:

- šatny,
- sociální zařízení,
- chodby,
- prostory školní družiny,
- školní hřiště a sportoviště,
- okolí školy,
- autobusové zastávky,
- online prostředí a sociální sítě.

4 Preventivní aktivity školy

Prevence šikanování je nedílnou součástí výchovně-vzdělávací činnosti školy a je systematicky realizována v průběhu celého školního roku. Jejím cílem je vytvářet bezpečné, respektující a spolupracující prostředí, ve kterém se všichni žáci cítí přijímáni a chráněni.

Součástí preventivního systému školy je také fyzická schránka důvěry „Vrba“ a elektronická schránka důvěry umístěná na webových stránkách školy.

4.1 Preventivní práce ve výuce

Témata prevence rizikového chování, mezilidských vztahů, respektu, tolerance a bezpečného chování jsou součástí Školního vzdělávacího programu. Na 1. stupni se prevence prolíná všemi vyučovacími předměty, na 2. stupni zejména předměty Výchova k občanství, Výchova ke zdraví a dalšími vzdělávacími oblastmi.

Preventivní práce ve výuce je zaměřena zejména na:

- posilování pozitivních vztahů mezi žáky,
- rozvoj sociálních a komunikačních dovedností,
- podporu vzájemného respektu a tolerance,
- řešení konfliktů nenásilnou cestou,
- rozvoj empatie a odpovědnosti za vlastní chování,
- vytváření a dodržování pravidel třídy.

Součástí preventivní práce jsou také komunitní kruhy, skupinové aktivity a další metody podporující pozitivní klima třídních kolektivů.

4.2 Třídnické hodiny

Významným nástrojem prevence jsou třídnické hodiny, které se konají pravidelně jednou měsíčně v rozsahu jedné vyučovací hodiny.

Třídnické hodiny poskytují prostor pro:

- otevřenou komunikaci mezi žáky a třídním učitelem,
- řešení aktuálních problémů a vztahů ve třídě,
- vyhodnocování třídního klimatu,
- posilování spolupráce mezi žáky,
- rozvoj sociálních dovedností a vzájemného respektu.

Žáci mají možnost vyjadřovat své názory, sdílet své zkušenosti a společně s třídním učitelem hledat řešení vzniklých problémů.

4.3 Práce s třídními kolektivy

Škola věnuje systematickou pozornost práci s třídními kolektivy a sledování vztahů mezi žáky.

V rámci práce s třídami využívá zejména:

- adaptační a stmelovací aktivity,
- sociometrická šetření,
- mapování vztahů ve třídách,
- konzultace se školním poradenským pracovištěm,
- preventivní programy zaměřené na podporu zdravých vztahů.

Součástí preventivních aktivit školy je také průběžné vytváření a dodržování pravidel třídních kolektivů a podpora vzájemně respektující komunikace mezi žáky.

Zvýšená pozornost je věnována nově vznikajícím kolektivům a třídám, ve kterých byly zaznamenány vztahové problémy.

4.4 Preventivní programy a celoškolní aktivity

Prevence šikany je součástí řady školních i mimoškolních aktivit organizovaných během školního roku.

Škola realizuje zejména:

- preventivní programy zaměřené na rizikové chování,
- projektové dny,
- besedy a přednášky s odborníky,
- programy zaměřené na podporu duševního zdraví,
- aktivity podporující spolupráci a pozitivní klima školy.

Při realizaci preventivních aktivit spolupracuje škola zejména s:

- Pedagogicko-psychologickou poradnou,
- Policií České republiky,
- Orgánem sociálně-právní ochrany dětí,
- dalšími odbornými organizacemi a institucemi.

4.5 Dohled nad žáky

Součástí prevence šikanování je také zajištění odpovídajícího dohledu nad žáky v průběhu vzdělávání a při všech školních aktivitách.

Pedagogičtí pracovníci věnují zvýšenou pozornost zejména místům a situacím, které mohou být z hlediska výskytu šikany rizikové, například:

- školním chodbám,
- šatnám,
- sociálním zařízením,
- prostorám školní družiny,
- okolí školy,
- autobusovým zastávkám,

- školním akcím mimo budovu školy.

Pravidelné dohledy a soustavné sledování vztahů mezi žáky přispívají k včasnému zachycení případných problémů a k udržování bezpečného prostředí ve škole.

Školní řád současně vymezuje nepřijatelnost šikanování a dalších forem násilí, stanoví pravidla bezpečného chování a návaznost na kázeňská a další opatření. Rozpis dohledů je průběžně upravován podle aktuálně zjištěných rizikových míst a situací.

5 Spolupráce se zákonnými zástupci

Účinná prevence a řešení šikanování je založena na úzké spolupráci školy a zákonných zástupců žáků. Škola usiluje o otevřenou komunikaci, vzájemnou důvěru a společný postup při vytváření bezpečného prostředí pro všechny žáky.

Škola v oblasti prevence a řešení šikany:

- na začátku školního roku prokazatelně informuje zákonné zástupce o existenci programu, kontaktních osobách a způsobech oznámení podezření na šikanu,
- seznamuje zákonné zástupce s Programem proti šikanování, Školním řádem a dalšími pravidly školy,
- poskytuje zákonným zástupcům informace o prevenci rizikového chování a možnostech pomoci při řešení problémových situací,
- informuje zákonné zástupce o aktivitách školy zaměřených na prevenci šikanování a podporu pozitivních vztahů mezi žáky,
- nabízí individuální konzultace s třídním učitelem, školním metodikem prevence, výchovným poradcem nebo vedením školy,
- spolupracuje se zákonnými zástupci při řešení konkrétních případů šikany a přijímání nápravných opatření,
- poskytuje zákonným zástupcům informace o možnostech odborné pomoci a spolupráce s dalšími institucemi.

Zákonní zástupci jsou vedeni k tomu, aby případné podezření na šikanování neprodleně oznámili škole a aktivně spolupracovali při objasňování a řešení vzniklé situace.

Při všech jednáních škola dbá na ochranu osobních údajů, zachování důvěrnosti informací a citlivý přístup ke všem zúčastněným stranám.

6 Zjišťování a mapování výskytu šikany

Škola průběžně monitoruje vztahy mezi žáky a sleduje možné projevy šikanování s cílem včas zachytit rizikové situace a přijmout odpovídající preventivní nebo intervenční opatření.

Mapování vztahů a zjišťování výskytu šikany probíhá zejména prostřednictvím:

- soustavného pedagogického dohledu a pozorování chování žáků během vyučování, přestávek, školních akcí a dalších činností školy,

- sledování školní docházky, změn v chování žáků, změn prospěchu a vztahů mezi žáky,
- pravidelné komunikace a spolupráce pedagogických pracovníků při předávání informací o situaci v jednotlivých třídách,
- třídnických hodin, komunitních kruhů a dalších aktivit zaměřených na podporu pozitivního klimatu třídních kolektivů,
- individuálních rozhovorů se žáky,
- anonymních dotazníkových šetření zaměřených na klima třídy a školy,
- analýzy situace ve třídních kolektivech a průběžného vyhodnocování vztahů mezi žáky,
- spolupráce se zákonnými zástupci žáků prostřednictvím třídních schůzek, individuálních konzultací, elektronické komunikace a osobních jednání,
- podnětů a informací získaných od žáků, rodičů i zaměstnanců školy,
- činnosti školního poradenského pracoviště.

Schránka důvěry

Součástí systému prevence a včasného zachycení rizikového chování jsou také schránky důvěry. Schránka důvěry slouží k podávání podnětů a oznámení týkajících se šikanování, kyberšikany, narušených vztahů v kolektivu nebo jiných forem rizikového chování. Oznámení lze podat i anonymně.

Žáci mohou využívat:

- fyzickou schránku důvěry „Vrba“, umístěnou v prostorách školy,
- elektronickou schránku důvěry, dostupnou prostřednictvím webových stránek školy.

Prostřednictvím schránek mohou žáci, zákonní zástupci i zaměstnanci školy upozornit na problémy ve třídních kolektivech, projevy šikanování, kyberšikany nebo jiné situace, které mohou ohrožovat bezpečné prostředí školy.

Zprávy ze schránky důvěry jsou pravidelně vyhodnocovány. Oznámení zaslaná prostřednictvím elektronické schránky důvěry jsou doručována na e-mail ředitelky školy, která podle povahy sdělení zajistí jejich další řešení ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

Škola respektuje přání oznamovatele zůstat v anonymitě a dbá na ochranu získaných informací.

7 Podpora a zapojení pedagogických pracovníků

Úspěšná prevence šikanování je založena na aktivní spolupráci všech pedagogických pracovníků školy. Pedagogický sbor sdílí společný postup při předcházení a řešení šikany a vytváří prostředí založené na důvěře, otevřené komunikaci a vzájemné spolupráci.

Pedagogičtí pracovníci:

- znají základní projevy a formy šikanování,
- průběžně sledují vztahy mezi žáky a klima třídních kolektivů,
- jsou seznámeni s postupy školy při řešení šikany,

- aktivně spolupracují se školním poradenským pracovištěm,
- účastní se vzdělávacích aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování,
- podílejí se na vytváření bezpečného a respektujícího prostředí školy,
- podporují otevřenou komunikaci mezi žáky, rodiči a školou.

Cílem školy je vytvářet spolupracující pedagogický sbor, který je ztotožněn s principy prevence rizikového chování, přijímá spoluzodpovědnost za klima školy, vzájemně sdílí zkušenosti a aktivně se podílí na budování bezpečného prostředí pro všechny žáky.

7.1 Společné vzdělávání, intervize a podpora pedagogů

Vedení školy průběžně motivuje pedagogické pracovníky ke společnému postupu a zajišťuje jejich vzdělávání v rozpoznávání šikany, bezpečném vedení rozhovorů a krizových postupech. Součástí podpory je podle možností školy také metodické sdílení, intervize a případně externí supervize. Zvýšená pozornost je věnována školnímu metodikovi prevence.

8 Postup školy při řešení šikany

Při podezření na šikanování škola postupuje citlivě, důsledně a s důrazem na ochranu oběti. Všichni pedagogičtí pracovníci jsou povinni bezodkladně předat informace o možném výskytu šikany vedení školy nebo pracovníkům školního poradenského pracoviště.

Počáteční šikana je charakteristická omezeným rozsahem a zachovanou možností školy situaci vlastními silami řešit. Pokročilá šikana je spojena s přijetím norem agresorů skupinou, vysokou mírou manipulace a ohrožením oběti a vyžaduje odbornou pomoc.

1. Odhad závažnosti, formy šikany a kompetence školy

Ještě před podrobným šetřením pověřený pracovník posoudí závažnost a formu šikany a rozhodne, zda jde o počáteční šikanu zvládnutelnou školou, nebo o pokročilou či neobvyklou formu vyžadující bezodkladnou pomoc externího odborníka. Při výbuchu skupinového násilí se nečeká na externího odborníka a postupuje se podle krizového scénáře uvedeného níže.

2. Oznámení a předání informace

Každé podezření na šikanu nebo informace o možném šikanování je neprodleně oznámeno vedení školy nebo pracovníkům školního poradenského pracoviště, kteří zajistí další postup a informování příslušných osob.

Při podezření na trestný čin, zejména pokud může být dána zákonná povinnost čin překazit nebo oznámit, škola bezodkladně kontaktuje Policii České republiky. OSPOD škola informuje tehdy, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že jde o ohrožené dítě ve smyslu zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

3. Ochrana oběti

Po dobu šetření škola přijímá opatření k zajištění bezpečí oběti.

Může se jednat zejména o:

- zvýšený dohled nad vztahy ve třídě,
- posílení dozoru o přestávkách,
- zvýšený dohled v rizikových prostorách školy,
- pravidelný kontakt s obětí,
- spolupráci se zákonnými zástupci,
- doporučení odborné pomoci prostřednictvím PPP, SPC nebo střediska výchovné péče.

V odůvodněných případech může škola po dohodě se zákonnými zástupci a vedením školy přijmout další individuální opatření k ochraně oběti.

4. Prvotní šetření situace

Prvotní šetření provádí školní metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy nebo jiný pověřený pedagogický pracovník podle okolností případu.

Rozhovor s oznamovatelem

Při rozhovoru s osobou, která na šikanu upozornila, je důležité:

- nezpochybňovat sdělené skutečnosti,
- chránit zdroj informací,
- zajistit diskrétnost celého šetření,
- projevit zájem, respekt a podporu,
- všechny získané informace průběžně zaznamenávat,
- ověřovat informace z více zdrojů.

Po získání prvotního podnětu škola zaměří zvýšenou pozornost na sledování vztahů ve třídě a ověřování výskytu varovných signálů šikanování.

Rozhovor s obětí

Rozhovor s obětí probíhá v bezpečném a důvěrném prostředí.

Pedagogičtí pracovníci si uvědomují, že oběť může:

- mít strach z odvety agresorů,
- obávat se nepochopení nebo nedůvěry okolí,
- nechtít o situaci mluvit z důvodu studu nebo ponížení,
- mít obavy z reakce rodičů nebo spolužáků.

Cílem rozhovoru je vytvořit atmosféru důvěry a bezpečí, poskytnout podporu a získat potřebné informace pro další postup. Rozhovor je veden diskrétně tak, aby nedošlo k ohrožení oběti nebo zhoršení její situace.

5. Vyhledání vhodných svědků

Na základě informací od oznamovatele a oběti jsou vytipováni vhodní svědci události.

Při výběru svědků škola:

- spolupracuje s obětí a informátory,
- vybírá žáky, kteří mohou podat věrohodné informace,
- neřídí se osobními sympatiemi či antipatiemi.

Rozhovory se svědky probíhají individuálně a diskrétně tak, aby nebylo ohroženo vyšetřování ani bezpečí oběti.

6. Rozhovory se svědky

Rozhovory se svědky jsou vedeny jednotlivě.

Je-li to nezbytné pro objasnění situace, lze výjimečně využít konfrontační rozhovor mezi svědky.

Nikdy není prováděna konfrontace:

- oběti s agresorem,
- zákonných zástupců oběti a agresora.

Cílem je zabránit dalšímu zraňování oběti a předcházet eskalaci konfliktu.

Do doby, než je situace dostatečně zmapována, škola nevede společné vyšetřování oběti, svědků a agresorů, nekonfrontuje oběť s agresorem a nesvolává společné jednání zákonných zástupců oběti a agresora. Rodiče údajných agresorů se zvou k jednání až ve chvíli, kdy je situace zmapována a škola má zvolený další postup.

7. Rozhovor s agresorem

Rozhovor s agresorem probíhá až po získání dostatečných informací od oběti a svědků.

Rozhovor je zaměřen na:

- objasnění zjištěných skutečností,
- konfrontaci s důkazy a výpověďmi,
- vymezení nepřijatelnosti zjištěného chování,
- stanovení dalších opatření.

Při rozporech ve výpovědích může být uskutečněna konfrontace mezi jednotlivými agresory. Konfrontace probíhá pouze mezi agresory navzájem a pouze tehdy, pokud je nezbytná pro objasnění situace.

Po ukončení šetření škola stanoví další postup, přijme vhodná výchovná a preventivní opatření a zajistí následnou práci s obětí, agresorem i třídním kolektivem.

8. Informování zákonných zástupců a třídy

Zákonní zástupci oběti a agresora jsou informováni odděleně o zjištěních a opatřeních v rozsahu odpovídajícím ochraně osobních údajů.

Podle povahy a závažnosti případu škola zváží informování zákonných zástupců žáků dotčené třídy o přijatých preventivních opatřeních, aniž by zveřejňovala osobní údaje nebo okolnosti umožňující identifikaci zúčastněných osob.

9. Dokumentace případu

O průběhu šetření, přijatých ochranných, výchovných a nápravných opatřeních, komunikaci se zákonnými zástupci a případné spolupráci s externími institucemi se vedou průkazné písemné

záznamy. Dokumentace je uchovávána v souladu s pravidly školy pro ochranu osobních údajů a spisovou službu.

8.1 Krizový scénář při výbuchu skupinového násilí (pokročilá šikana)

1. Okamžitě zastavit násilí a zajistit bezprostřední bezpečí oběti; podle potřeby poskytnout první pomoc a přivolat zdravotnickou záchrannou službu.
2. Přivolat další pedagogické pracovníky a bezodkladně informovat vedení školy; zajistit, aby skupina nezůstala bez dohledu.
3. Zabránit domluvě agresorů a ovlivňování svědků; podle situace oddělit agresory, svědky a oběť.
4. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti a zajistit její bezpečný odchod nebo předání zákonnému zástupci.
5. Vedení školy kontaktuje Policii České republiky, pokud okolnosti nasvědčují spáchání trestného činu nebo je bezprostředně ohroženo zdraví či bezpečí.
6. Informovat zákonné zástupce oběti a dalších zúčastněných žáků odděleně a koordinovaně; neorganizovat společné konfrontační jednání.
7. Bezodkladně přizvat externího odborníka na řešení pokročilé šikany a následně zajistit odbornou intervenci pro třídní kolektiv.

10. Vyhodnocení účinnosti opatření

Třídní učitel ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm průběžně sleduje situaci a vyhodnocuje účinnost přijatých opatření.

9 Postup školy při řešení kyberšikany

Kyberšikana je forma šikanování realizovaná prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Může probíhat prostřednictvím sociálních sítí, skupinových chatů, e-mailů, SMS zpráv, fotografií, videí, online her nebo jiných internetových služeb.

Škola se zabývá každým oznámeným případem kyberšikany, který se týká žáků školy. Pokud k jednání došlo mimo vyučování, škola řeší jeho dopady na vzdělávání, bezpečí a vztahy ve škole, poskytuje podporu, spolupracuje se zákonnými zástupci a podle povahy věci doporučí nebo zajistí zapojení příslušných orgánů.

1. Zajištění ochrany oběti

Prvním krokem je zajištění bezpečí a psychické podpory oběti.

Škola:

- poskytne žákovi bezpečný prostor pro sdělení informací,
- nabídne podporu třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo jiného důvěryhodného pracovníka školy,

- doporučí přerušeni komunikace s agresorem,
- sleduje další vývoj situace a podle potřeby přijímá další ochranná opatření.

2. Zajištění důkazů

Pro úspěšné objasnění případu je nezbytné zajistit dostupné důkazní materiály.

Škola doporučí žákovi a jeho zákonným zástupcům:

- neodstraňovat nevhodný obsah,
- uchovat zprávy, fotografie, videa a další materiály,
- pořídit snímky obrazovky (screenshoty),
- zaznamenat datum, čas a způsob komunikace,
- archivovat odkazy na problematický obsah.

Zajištěné důkazy slouží pro šetření školy a případně pro další postup Policie ČR nebo dalších institucí.

3. Zjišťování okolností případu

Škola provede šetření obdobně jako při řešení šikany.

Zjišťuje zejména:

- kdo je obětí a kdo je agresorem,
- zda se jedná o jednorázový nebo opakovaný útok,
- zda existuje souvislost s probíhající šikanou ve škole,
- jak závažné jsou dopady na oběť,
- kteří další žáci byli do situace zapojeni.

Škola vede individuální rozhovory s obětí, svědky a případnými agresory.

4. Informování a spolupráce se zákonnými zástupci

O zjištěných skutečnostech škola informuje zákonné zástupce oběti i agresora.

Spolupráce se zákonnými zástupci je zaměřena na:

- ochranu oběti,
- zamezení pokračování kyberšikany,
- nastavení dalšího postupu,
- podporu nápravy vztahů.

Při jednáních škola postupuje citlivě a dbá na ochranu osobních údajů všech zúčastněných.

5. Odstranění závadného obsahu

Pokud je to možné, škola doporučí zákonným zástupcům nebo pomůže:

- nahlásit nevhodný obsah provozovateli služby,
- požádat o odstranění urážlivých příspěvků, fotografií nebo videí,
- zablokovat agresora v komunikačním prostředí,
- využít dostupné nástroje sociálních sítí a internetových platforem.

6. Spolupráce s odbornými institucemi

V závažnějších případech škola spolupracuje s:

- pedagogicko-psychologickou poradnou,
- střediskem výchovné péče,
- orgánem sociálně-právní ochrany dětí,
- dalšími odbornými pracovišti.

7. Oznámení Policii ČR

Pokud okolnosti nasvědčují spáchání trestného činu, škola bezodkladně kontaktuje Policii České republiky, zejména v případech, kdy je dána povinnost trestný čin oznámit nebo překazít.

Jedná se zejména o případy:

- vyhrožování,
- vydírání,
- zveřejnění intimních materiálů,
- závažné ponižování nebo pronásledování,
- neoprávněné nakládání s osobními údaji,
- opakované a intenzivní útoky s významným dopadem na oběť.

8. Následná práce s třídou

Po ukončení šetření škola věnuje pozornost také třídnímu kolektivu.

Cílem je:

- obnovit bezpečné klima ve třídě,
- posílit vzájemný respekt,
- zabránit opakování podobného jednání,
- podpořit bezpečné a odpovědné chování v online prostředí.

Třídní učitel ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm průběžně sleduje situaci a vyhodnocuje účinnost přijatých opatření.

10 Výchovná a nápravná opatření

Po ukončení šetření škola stanoví odpovídající výchovná a nápravná opatření s ohledem na závažnost, rozsah a okolnosti konkrétního případu.

Současně škola pracuje s agresorem s cílem vést jej k převzetí odpovědnosti za své jednání, pochopení jeho důsledků a změně nevhodných vzorců chování. Pozornost je věnována také možným příčinám agresivního chování, rodinnému zázemí a sociálním vztahům žáka.

V případě potřeby škola doporučí zákonným zástupcům využití odborné pomoci, zejména prostřednictvím:

- pedagogicko-psychologické poradny,
- střediska výchovné péče,

- speciálně pedagogického centra,
- školního psychologa (je-li k dispozici),
- klinického psychologa, psychoterapeuta nebo dětského psychiatra.

10.1 Výchovní opatření

Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti uložit kázeňská opatření podle vyhlášky č. 48/2005 Sb. a pravidel školního řádu:

- napomenutí třídního učitele, které ukládá třídní učitel nebo ředitelem školy pověřený pedagogický pracovník,
- důtku třídního učitele, kterou ukládá třídní učitel nebo ředitelem školy pověřený pedagogický pracovník,
- důtku ředitelky školy.
- Snížený stupeň z chování není kázeňským opatřením, může být výsledkem hodnocení chování žáka podle pravidel hodnocení stanovených školním řádem.

10.2 Další opatření

V závažných nebo opakovaných případech může škola:

- svolat výchovnou komisi,
- doporučit zákonným zástupcům odbornou péči pro žáka,
- navázat spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD),
- obrátit se na školské poradenské zařízení,
- kontaktovat Policii České republiky při podezření na trestný čin nebo v dalších případech, kdy to povaha a závažnost věci vyžaduje; u možného přestupku zvolit postup podle příslušných právních předpisů.

Přijatá opatření jsou vždy vedena snahou o ochranu oběti, zajištění bezpečného prostředí ve škole, zabránění opakování šikanování a podporu pozitivní změny chování agresora.

11 Následná práce po vyřešení šikany

Vyřešením konkrétního případu šikanování práce školy nekončí. Škola věnuje pozornost všem účastníkům situace a zaměřuje se na obnovu bezpečného prostředí, podporu oběti, nápravu chování agresora a zlepšení vztahů v třídním kolektivu.

11.1 Práce s obětí

Po ukončení šetření škola poskytuje oběti potřebnou podporu a pomoc s cílem zmírnit negativní dopady šikanování a obnovit pocit bezpečí.

Podpora oběti zahrnuje zejména:

- individuální rozhovory s třídním učitelem, školním metodikem prevence, výchovným poradcem nebo jiným důvěryhodným pracovníkem školy,
- průběžné sledování situace a vztahů ve třídě,
- posilování sebedůvěry a pocitu bezpečí,
- spolupráci se zákonnými zástupci,

- doporučení odborné pomoci prostřednictvím pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo dalších odborných pracovišť podle závažnosti situace.

11.2 Práce s agresorem

Cílem následné práce s agresorem je uvědomění si důsledků vlastního jednání, převzetí odpovědnosti za své chování a prevence opakování podobného jednání.

Škola se zaměřuje zejména na:

- individuální rozhovory s agresorem,
- analýzu příčin nevhodného chování,
- stanovení konkrétních nápravných opatření,
- průběžné sledování dalšího chování žáka,
- spolupráci se zákonnými zástupci,
- doporučení odborné pomoci v případě potřeby.

Současně jsou vůči agresorovi uplatňována výchovná opatření v souladu se školním řádem.

11.3 Práce s třídním kolektivem

Po ukončení šetření škola věnuje zvýšenou pozornost třídnímu kolektivu, ve kterém se šikana vyskytla. Cílem je obnovit zdravé vztahy mezi žáky a zabránit opakování podobných situací.

Práce s třídou zahrnuje zejména:

- mapování vztahů mezi žáky,
- podporu pozitivního klimatu třídy,
- třídnické hodiny zaměřené na vztahy a komunikaci,
- preventivní programy zaměřené na spolupráci, respekt a toleranci,
- komunitní kruhy a další skupinové aktivity,
- průběžné sledování třídního klimatu pedagogickými pracovníky.

Třídní učitel ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm dlouhodobě monitoruje situaci ve třídě a vyhodnocuje účinnost přijatých opatření.

12 Právní odpovědnost školy a spolupráce s dalšími subjekty

12.1 Odpovědnost školy

Škola je povinna zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a činnostech přímo souvisejících se vzděláváním. Současně vytváří podmínky pro zdravý vývoj žáků a předchází vzniku rizikového chování, včetně šikany.

Pedagogičtí pracovníci jsou povinni věnovat zvýšenou pozornost možným projevům šikanování, bezodkladně řešit zjištěné případy a zajistit ochranu a podporu žákům, kteří se stali obětí šikany.

Ředitelka školy odpovídá za nastavení a fungování systému prevence a řešení šikanování, za přijetí odpovídajících opatření a za spolupráci s dalšími institucemi.

12.2 Oznamovací povinnost školy

Škola informuje zákonné zástupce všech zúčastněných žáků o zjištěných skutečnostech a o přijatých opatřeních v rozsahu odpovídajícím ochraně osobních údajů.

Škola oznámí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o dítě ohrožené ve smyslu § 6 zákona č. 359/1999 Sb., a to bez zbytečného odkladu. OSPOD zároveň zapojuje do řešení tehdy, je-li ohrožen příznivý vývoj dítěte nebo je potřebná koordinovaná odborná pomoc dítěti či rodině.

Při podezření na trestný čin škola bez zbytečného odkladu kontaktuje Policii České republiky; zvláštní pozornost věnuje situacím, na něž dopadá povinnost trestný čin překazit nebo oznámit podle trestního zákoníku. U možného přestupku škola postupuje podle povahy věci a příslušnosti správního orgánu.

12.3 Spolupráce s OSPOD a Policií ČR

Škola spolupracuje s orgánem sociálně-právní ochrany dětí především v případech, kdy:

- žák vykazuje závažné nebo opakované projevy agresivního chování,
- situace souvisí s nepříznivou rodinnou nebo sociální situací dítěte,
- je potřeba zajistit dítěti nebo jeho rodině odbornou pomoc.

Na Policii České republiky se škola obrací zejména tehdy, pokud existuje podezření, že jednání související se šikanou naplnilo znaky přestupku nebo trestného činu.

12.4 Odpovědnost zákonných zástupců

Zákonní zástupci jsou důležitými partnery školy při předcházení a řešení šikanování. Pokud získají informace nebo podezření na výskyt šikany, informují třídního učitele, školního metodika prevence nebo vedení školy.

Při řešení šikany škola spolupracuje se zákonnými zástupci oběti i agresora a poskytuje jim informace potřebné k zajištění ochrany dítěte a nápravy vzniklé situace. Veškerá jednání probíhají s důrazem na citlivý přístup, ochranu osobních údajů a zachování důvěrnosti získaných informací.

V závažných případech škola doporučuje zákonným zástupcům využití služeb pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo dalších odborných pracovišť.

13 Vyhodnocování a evaluace programu

Program proti šikanování je průběžně sledován, vyhodnocován a podle potřeby aktualizován tak, aby odpovídal aktuálním potřebám školy, třídních kolektivů a žáků.

Za vyhodnocování programu odpovídají:

- členové školního poradenského pracoviště,
- vedení školy.

Program je vyhodnocován nejméně jednou ročně, zpravidla na konci školního roku v návaznosti na vyhodnocení Minimálního preventivního programu školy.

Při vyhodnocování jsou sledovány zejména:

- počet řešených případů šikany a kyberšikany,
- závažnost a charakter řešených případů,
- klima třídních kolektivů a školy,
- výsledky dotazníkových šetření mezi žáky,
- podněty a připomínky žáků,
- podněty a připomínky zákonných zástupců,
- poznatky pedagogických pracovníků,
- účinnost realizovaných preventivních aktivit a programů,
- funkčnost krizového plánu a připravenost pracovníků na akutní situace,
- účast a potřeby pedagogických pracovníků v dalším vzdělávání, intervizi nebo supervizi,
- aktuálnost kontaktů na externí odborné instituce a návazné služby.

Evaluace programu probíhá prostřednictvím:

- průběžného sledování vztahů mezi žáky,
- rozhovorů se žáky a pedagogickými pracovníky,
- třídnických hodin,
- dotazníkových šetření,
- vyhodnocování preventivních aktivit realizovaných během školního roku,
- analýzy řešených případů rizikového chování.

Získané poznatky a zpětná vazba jsou využívány k úpravám a aktualizaci Programu proti šikanování a k plánování preventivních aktivit pro následující školní rok. Cílem evaluace je průběžně zvyšovat účinnost preventivních opatření a přispívat k vytváření bezpečného, respektujícího a podnětného prostředí pro všechny žáky školy.

14 Závěrečná ustanovení

Program proti šikanování je součástí preventivního systému školy a navazuje na Minimální preventivní program, Krizový plán školy, Školní řád a další vnitřní dokumenty školy.

Program je závazný pro všechny pedagogické pracovníky školy. S jeho obsahem jsou pedagogičtí pracovníci prokazatelně seznamováni.

Program je průběžně aktualizován podle potřeb školy a vyhodnocován nejméně jednou ročně. Za jeho aktualizaci odpovídá školní metodik prevence.

Pedagogičtí pracovníci jsou s krizovým postupem prokazatelně seznámeni.

Tento Program proti šikanování nabývá účinnosti dne 1. 9. 2026.

V Bohdalově 31. 8. 2026

Mgr. Jitka Fejtová
ředitelka školy